Број 179. У Новом Саду, у четвртак 12. августа 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна.
За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.
Поједини бројеви стају 10 потура.
Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.
Телефон бр. 131.

Расположење у Русији.

За време јулских врућина и летњих ферија Петроград је био готово расељен по околним дачама Финске. Сав иоле имућнији, средњи, па и сиротнији свет потражио је хладовине и чиста ваздуха на северу, да се склони од заиста лети загушене атмосфере петроградске.

Ни ја вам нисам ништа писао за то време. Кад сам оставио Петроград, Јапанци су били увелико улогорени пред Порт-Артуром и бомбардовали га. Јуче сам се вратио и сазнајем, да Јапанци још непрестано стоје пред Порт Артуром и нападају га. Дакле новости није било. А што је и било, то се могло читати у немачким и јеврејским новинама, којима овај рат Русије са Јапаном бриге задаје. Добре три четвртине одбите и срачунајте као глупу измишљотину, а рест је на рачун руских губитака; те ће те имати слику правога стања ствари на далеком истоку.

Сам Порт Артур може да буде најбоље мерило за процену руске моћи и за процену русофобске штампе. По бележењу чивутских, енглеских и неких немачких листова, дан, када су Јапанци заузели Порт-Артур и када је ђенерал Оку ручао, или бар требао ручати на видинама те тврђаве — одавно је прошао.

Но док Јапанци освајају Порт Артур и губе посведневно читаве хиљаде и десетине хиљада жртава, ја ћу да вам обратим пажњу на неколике догађаје, који су се у самој земљи десили и који су по тумачењу јеврејске штампе представљени свету у са свим лажној светлости.

Два су догађаја потресла и заинтересовала цело европско јавно мнење и оба она стоје у врло блиској вези. То су убиство Бобрикова, губернатора Финске и убиство министра Плевеа. Осим овога јеврејска штампа у Бечу не престаје говорити о унутрашњим немирима у Русији.

А оба ова предмета су руском јавном мнењу врло добро позната

Русија је до скора равнодушно посматрала шведске агитације у Финској. Шведска је из својих фондова трошила силне суме новаца на шведизацију Финске. Шведска аристократија хоће пошто пото да одржи и прошири употребу шведског језика у Финландији, која је руска провинција. Досад се у Финској писало шведски, а влада је руска имала преводиоце. Бобриков је био први, који је завео фински и руски језик и писмо у употребу. Ту лежи и почетак комплота, који је Бобрикова стао живота. Он је хтео да сузбије и спречи агитације, које су биле управљене противу Русије и њеног угледа у Финској. А Плеве, који и иначе није много био цењен, хтео је драконским мерама да се свети за Бобрикову смрт. За то је и он пао као жртва комплота...

Немири у унутрашњости Русије постоје само у главама новинарским и у неколиким бечким листовима; у ствари тих немира нигде нема. Те немире измишљају Јевреји. Има један законски пропис који не допушта Јевејима сељакање и настањивање по појединим провинцијама средишне Русије. Увидело се да се цео крај покварио и осиромашио где се населе Јевреји. Свет се одаје пићу ракије и разним порокима. За то су Јевреји изгубили право насељивања у срцу народа; а њима је баш ту најбоље и најпогодније. Влада је допустила да се Јевреји могу насељавати по периферијама империје, нарочито на граници Галиције, у Пољској. Но ту они живећи у заједници не могу да нашкоде народу, јер нису у додиру с њим. По себи се разуме, да ова владина предохрана, којом се иде на то да се народ сачува од пада и беде, ни најмање не годи јеврејској браћи, која уређује новине у Бечу и другим горњим местима. Па кад не могу што друго да ураде и да нашкоде Русији, они могу да измишљавају буне и немире у Русији; али од тих немира још никог није ни глава заболела.

О рату на далеком истоку — у идућем писму.

М.

Куда ћемо с децом?

I.

Од како се завршила школска година у неким, скоро у свима нашим новинама има стална рубрика за чланке: Куда ћемо с нашим господином? А тенор свију тих чланака је — у шегрте, у трговину и занате!

Тако је пре 50—60 и више година у нас тенор био — само у школу, па у школу, јер за Бога, интелигенција води народ, који народ има јаку интелигенцију, има много академски образованих људи, — тај напредује. Није се питало шта ће бити, ако тај народ пропадне материјално, услед чега пропада и бројно, па кога ће интелигенција онда водити? Ајде — на то се није доспело мислити. Па је све ишло у школу, није се питало, ко има средстава, ко нема, ко има дара за учења, ко нема — све је од реда ишло у школу.

И шта је било? Видимо сви сада, пропале су нам старе јаке трговачке, занатлијске и ратарске куће школујући синове, правећи господу, и док смо ми тако радили — паметнији и практичнији народи, који живе с нашим народом заједно, они су правили и господу, али су не само чували своје трговачке, занатлијске и ратарске куће, него су на наш рачун дизали нове.

Шта сада да радимо? — Исто то, само обрнуто, дакле сви у шегрте.

Али како год је оно била велика наша погрешка, која нам се тако љуто осветила и још нам се свети и дуго ће нам се још светити, тако би и ово била наша погрешка.

Добро, ми ћемо дати сву нашу децу у шегрте, они ће изучити занате и трговину код најбољих мајстора, а како је Србин од природе бистар, изучиће и добро и он ће постати изврстан — калфа, он ће радити изврсно за свога шефа, но шта ће даље?

Да постане мајстор, да отвори трговину треба му капитала, а тога је на жалост мало, док тога нема — апсолутно је немогуће замислити, да ће и један са успехом почети рад. Може истина почети као сеоски трговчић или било сеоски било маловарошки мајстор, али од тога се даље неће мићи, таворићe и кубурити вечито у сиротињи, а од тога нити има он хасне а још мање српски народ.

ПОЛИСТАК.

С ПУТА КРОЗ СРПСКИ ЈУГ.

XII.

Пут кроз Херцеговину. Мостар.

Цео дан, од 8½ сати пре подне до 7 сати у вече путовали смо железницом од Новога до Мостара. Железница много заобилази кроз планине. Више пута видимо морску површину, једанпут нам је море с леве стране, а други пут с десне, као да се враћамо.

Железничке шине стоје наближе, него у наших железничких путева, па су им и железничка кола ужа од наших. Воз иде доста брзо, само слабо одмиче. Уз пругу нема железничких чуварских кућа.

Што се даље одмичемо од мора, природа је све живља. Негде има и винове лозе.

Код места Ускопља променули смо воз. Ту је раскрсница за Дубровник и Мостар. Они војници, што су с нама ушли у воз у Новом, отишли су према Дубровнику, а ми према Мостару.

Дан је био топал, па се много воде пило. Где смо год могли, пили смо пива; ми путници морали смо се чувати многе воде. На неким станицама ближе Мостару рекоше нам да не пијемо воде, јер она доноси грозницу, особито путницима, који нису на њу свикли.

Прошли смо кроз многе мале тунеле, кривудајући планинским обронком уз дугачку, плодну долину. Средином њеном тече поток.

Указала нам се херцеговачка река Неретва, чиста и бистра, с којом ћемо дуго упоредо путовати. Широка је десетак метара, а на више места може се прегазити. У њој живи, а тако и у планинским потоцима, слатка риба пастрма.

Близу манастира Житомислића има више лепих слапова Неретвиних. Ближе Мостару види се ораница и виноград. Поља су им плодна, а виногради не беху скрњени као код нас, нити је лоза привезана на високе тачке. Има понеки салаш и на њему видесмо, после толиког времена од како смо од куће, први пут пилиће и ћуриће.

Већ се смркавало, кад смо угледали са железнице свеће у Мостару. На станици су нас дочекали чланови српског певачког друштва Гусле г. Светозар Ћоровић, српски књижевник и г. Атанасије Шола и остали гостољубиви Мостарци, те су нас одма сместили по становима. После вечере састали смо се сви у гостионици Јелића, где смо утврдили распоред за сутра.

Видели смо знаменитости. Кажу, да ни у једном месту Босне и Херцеговине нема толико мухамеданских џамија, колико у Мостару. И заиста, кад се испнете на висину, видите уз џамије врло много оних танких кула, са којих јављају дневно доба. Средином Мостара тече река Неретва. Корито јој је дубоко око двадесет метара. Сад је била мала, али кад надође, испуни цело корито догоре. Има на њој више мостова. Особито је велик и знаменит римски мост.

Видели смо лепо уређену књижарницу Пахера и Кисића. Г. Кисић био је добар, па нас је провео по Мостару. Били смо у српској школи. Зграда је стара, но пространа. У њој је и соба за опћинске седнице. Чланови седе по миндерлуцима. Стара је црква мала и у њу се улази доле степеницама. За женске је начињена навише унаоколо препрата, као оно у џамијама или у синагогама. Нова црква је врло пространа, величанствено назидана у византиском стилу и изнутра дивно украшена. У цркви је сахрањен први српски митрополит у Мостару Леонтије Радуловић 1888. год. У народном дому је српска читаоница и певачка школа друштва „Гусле.“ Ту је и богата гардероба позоришног друштва као огранка певачког друштва „Гусле.“

Знам, да ће многи наш привредни ен тузијаста, кад ово прочита, планути на мене и макар помислити: А како су толики наши Срби из ничега почели трговину па стекли велико имање, оставили својим потомцима лепо имање и још постали добротвори тиме, што су једним делом свога иметка основали корисне закладе? Ето пок. Дане Бањанин! Прича се за њега, да је већ био одрастан дечко, а бистар као и сви Личани и окретан, па га стриц доведе у Карловац, доведе га на пијацу даде му у руке цванцику, ухвати га за рамена и снажно га неколико пута окрене, па док се овај вртио — он умакне, тако да Бањанин није видио, куда му је стриц отишао, а пошто није знао отићи кући, остане у Карловцу. Са оним цванциком купи хране за први дан и одмах се даде на посао: послуживао, носио вреће и товарио у лађе на Купи, па после стекао огромни иметак. Па тако су исто и други наши богаташи.

Јесте, то је истина, али не треба заборавити, да је то било прилично давно и да би то сада било посвема немогуће, па ни сам пок. Бањанин, не би сада могао више тако стећи. Сада су се прилике променуле, потребе су људске другачије и веће, године су омануле а мода на све стране. С тиме се мора рачунати.

Што се нађе ипак поједини, који почне из ничега, скромно, па дође до лепа иметка, то не значи много, јер то је изузетак и то врло редак изузетак, а на изузетцима, не може се узимати пример.

Да је ово оправдано, што сам рекао, доказује најбоље „Привредник“. Ето је већ скоро десет година, како се ради код нас на привредном преображају. Валда ни једна установа наша није тако популарна у нас, као „Привредник“, све се то за њега одушевљава, прилаже се сваком приликом за њега, са свију страна шаљу се деца у шегрте „Привреднику“, у сваком скоро месту наћићеш његових шегрта, у новинама се хвалимо, како је већ толико и толико шегрта отправљено у трговину и занате, — па шта видимо? Зађите у Срем код нас и покажите колико је нових српских трговина отворено од тих шегрта, колико је тих изучених трговаца прихватило српске радње, које су морале да пређу у друге руке, а сачували их, да не пређу у туђинске? Колико је нових мајстора у нас од тих шегрта?

Ја се бојим, да би човек био у великој неприлици, кад би се на њега ставила ова питања.

Ето баш ово дана читасмо, како је једна стара, реномирана српска радња у Даљу у туђинске руке, и то је Богу плакати. Даљ је велико српско место, има велику српску околину, ту два српска свештеника ту спахилук српскога патријарха и така једна радња, мора да пређе у туђинске руке! Стали су кривити жену, која је после смрти свога мужа дуго година ту радњу водила и одржала је на оној истој висини, на којој је оставио њезин муж, подигла из ње децу, но после се видило, да она није крива, јер је више него годину дана чекала, да се нађе Србин, коме ће је предати, па кад се ниједан за тако дуго време није нашао, приморана околностима, морала је предати туђину.

Знам за још један класичан случај. У једном великом српском месту у Срему на пијаци на најлепшем месту, била је дуго година велика српска радња, водио је образован имућан Србин трговац и радња била чувена и велика. Малер је био, да није имао сина, него много кћери, па кад их је све подигао и поудавао, посрне човек и у том га смрт затече. После његове смрти измењали су се неколико њих Срба трговаца, али се нису могли одржати, последњи је почетком ове године напустио радњу.

У оближњем месту имаде Чивут трговац, који је подигао огромну радњу тако да сву околину има у својим рукама, јер сви околни трговци повлаче од њега робу. Он је много пазио на оно место у оном српском месту и мотрио када ће дућан остати празан, да га узакупи и отвори филијалу, па кад је почетком ове године дућан затворен био, и ногама и рукама радио је на том.

У истом месту има имућан а образован један Србин, ванредно вредан а особито заузет за тај наш привредни покрет, па кад је требало оно српско место спасти, да не дође у туђинске руке — заузео се за то свом снагом, пискарао у Загреб, да пошаљу једног ваљаног, способног Србина трговца — одговоре да нема. Овом сада није ништа друго преостало, него је сам узео у најам локал и у истом месту нађе млада Србина трговца и намести га. Хоће ли овај пропкопсати, велико је питање, јер је сиромах, без капитала, а локал велик.

Дакле, где су мајстори, где су трговци од толиких шегрта? Одговара се да нема, али за десет година морало се бар нешто створити.

Чисто се бојим, да ће многи, кад прочита ово у „Застави“ рећи: Па то је радикалски, јер радикали и онако грде од реда све. Но то би писцу ових редака учинили велику неправду, а исто тако и „Застави“ јер ми не дозвољавамо икоме, да је већи пријатељ нашега народног напретка од нас, а ово што сам навео, то су факта, која се не могу побити.

Пре некога времена састанем се са г. Лазом Богдановићем, парохом осечким па смо дуже времена о томе разговарали, обојица смо дошли до тога закључка, да се наша трговина, наше занатлијство не ће подићи тиме, што ми немамо много шегрта, много изучених трговаца и мајстора. Шта вреди бити изучен трговац, изучен мајстор кад нема чиме да почне посао? Дакле за изучене трговце и мајсторе треба капитала. Врло је згодно г. Богдановић рекао, да ћемо ми, докле год не будемо уз ваљане изучене трговце и мајсторе имали и капитала, којим ће они почети свој рад — давати само добар материјал туђину, који ће се богатити с нама.*)

*) Пуштамо овај чланак у „Заставу,“ али ћемо на крају рећи и своје мишљење о овом питању.

У 11 сати били смо примљени у високопреосвећеног митрополита Петра Зимонића, сина јуначкога војводе поп-Богдана Зимонића. Господин митрополит нас је особито радо примио и изнео пред нас понуде. Провео је с нама у разговору скоро по сата и испратио нас је сасвим до излаза из двора. Види се, права српска душа. Млађи је човек. У доба, кад му је народ и црква у великој незгоди, он је — народни владика.

Видели смо државну вишу девојачку школу. Сама зграда на два спрата показује велик раскош и претераност. Свака школа треба да је најбоље и модерно уређена и намештена, али ово овде је — сувише. Види се, да је влада хтела да се покаже, шта може — с народним новцем. Ту вам је мрамор, свила и разни метал. Интернат је богато намештен. Имају одељење за кројачице и за учење кувања. Разреди и збирке богато су намештени. Управитељица је Лудмила Рајал и има 23 учитељице и три послужитеља, подворника. Од ових 27 особа једва да има четири Српкиње, ма да се школски извештај штампа више ћирилицом него латиницом. Завод има пет разреда и прошле године било је 164 ученице. По извештају деле се ученице само по вери. по народности не. Православних је по извештају било 32, а судећи по презимену има Српкиња двапут толико.

У Мостару влада потпуно шаренило у оделу. Туркиње носе од главе до пете ферецу, огртач који иде преко главе и покривало на лицу, али зато ипак умеју да се окрећу за мушкима. Питам: Је ли право, да она може слободно гледати свакога, а њу да не може нико видети?

На тржишту има много бостана. Овде смо први пут јели грожђа и — пастрме. Мој гостољубиви домаћин, адвокат г. Маринковић наручио је крушну пастрму рибу и дивно нас почастио.

Плашили су нас великом припеком. Било је топло, али ванредне припеке нисмо осетили. У летње доба се обично Мостарци разлазе из града. Тако је и сад било. Стога није била пуна дворница у вече на концерту. Дворницу нам је уступило певачко друштво бесплатно. Мостарци се много музиком баве, па су врло одушевљено пропраћали сваку нашу песму и свирку на концерту.

После концерта приредили су нам браћа Мостарци вечеру; осим осталога било је пастрме и чувена њихова бела вина, жилавке. Вино је скупље од нашег сремског, али је особито добро, пуно мириса и снажно. С њим се није порвати!

Око поноћи смо се опростили с домаћинима, а ујутру у 7 сати били смо на железници. Срдачно захвалимо свима, који су се заузели за наш долазак и боравак у Мостару и опростимо се с гостољубивим Мостарцима на поласку у Сарајево.

Мостар, 11. јула 1904.

М. Ђ.

Нови Сад, 11. августа.

„Обзор“ и „Браник“ — два дедака — обадва једнака! После илочког избора изишао је дугачак чланак у „Браniку“ у коме његов писац не криви насиља власти већ одриче радикагима моралну подлогу и **само** тој околности приписује неуспех при избору па се још чуди, да **неки** елементи (које он зове солиднима) могу још да стоје у радикалској странци. Његов рођени брат „Обзор“ опет се чуди, како да радикали, који су имали огромну већину на српском народном црквеном сабору, нису у стању да придобију за себе ни толико гласова, да протуре неколико посланика у политички сабор, и тумачи тим, што радикална странка међу својим присталицама „није знала да пробуди уставну и опорбену свест.“ — Заиста лепа прилика: „Браник“ говори о **моралу**, а „Обзор“ о **политичкој свести**! Али је врло поучно и интересантно, да ни један ни други **не криви насиља** политичких власти, него чак „Браник“ уздиже србовање пок. Данила Станковића, Шумановића и Васе Ђурђевића. И Николу Петровића броји међу **своје** и истиче, како је **српски** језик званичан у Срему! И „Обзор“ (иначе) не може да се начуди, шта Срби више траже, него што имају — и ту се, дакле, слаже са својим рођеним братом — „Браником.“

Али „Обзор“ не може да разуме, шта би значио предлог о пасивности свију опозиционих странака, и кад би све опозиционе странке за време своје пасивности цео свој рад концентрисале око економског развоја и бољитка свога народа. Наравно: они, који су створили овај сакати изборни ред, који су суспендовали закон о штампи и угушили слободну реч, они, који су увели у новинама цензуру и у сабору клоту̑ру (т. ј. искључивање појединог посланика, ако му говор није по ћуди саборском председнику), они, који су, док су били свемоћни и на влади, прогањали ћирилицу, угушили српске школе — питају се данас у својој болесној немоћи, шта би било, у сабору кад би наступила пасивност опозиције? Они то не могу да замисле, јер је још ту неки свраб за мандатом, и некада свесилни „Обзораши“, задовољавају се са мрвицама, што падају са богата стола владина! Камо та политичка свест, што ју је раширила „Обзорова“ странка, јер три-четири мандата, која им „**висока влада**“ милостиво уступи (по компромису!), то је слаба сведоџба за политичку свест, коју Обзораши шире већ 40 година.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба икад и било!

Али они су као Браниковци, Браниковци као Обзораши. Два дедака, обадва једнака!

Политички преглед.

Гроф Куен Хедервари код краља. У понедељак је био гроф Куен Хедервари у Ишлу код краља. Поднео је законске предлоге на потврду, али се узима, да је говорио с краљем и о здравици барона Бека. Ускоро ће отпутовати и министар-председник Тиса код краља, те држе да ће и он говорити с краљем у тој ствари. Барон Бек је на обеду приликом рођендана краљева у здравици својој рекао, како је краљ преживео тешку годину, а исто је тако било и тешко искушење по војну управу, но она је одолела свима обманама и дражењима и очувала је јединство војно, у коме је снага и сила. — По себи се разуме, да је ово озлоједило мађарске и владине кругове.

Султан и велике силе за реформе у Мађедонији. У прошли петак био је аустро угарски посланик у Цариграду, барон Каличе, код султана, да му захвали на пријатељском брзојаву, што га је султан послао краљу Францу Јосифу I. И том приликом је барон Каличе поново тражио, да се број аустро-угарских жандармеријских официра у Мађедонији повиси са 11. Али је султан одлучно на то одговорио, да не може у том погледу испунити захтеве Аустро-Угарске и Русије, јер су Енглеска и Француска изјавиле, како би оне хтеле, да се и њихови захтеви у том погледу испуне, ако се испуне према првим двема. А и ђенерал Де Борђис и Италија су изјавили, да држе за неопортуно повећање броја жандармеријских официра у Мађедонији. И сад се мисли, да ће због овакве изјаве султанове, одустати од својих захтева и заступници реформних сила.

Аустро-Угарска против Италије. Талијански листови, једнако доносе вести, како се Аустро-Угарска спрема, да ратом нападне на Италију. Тако један талијански лист јавља, како су се 50 аустријских официра искупили у једној долини на 500 метара од талијанске границе и како је ту на пријатељској вечери, један ђенерал изрекао здравицу и наду на успех у будућем рату Аустро Угарске с Италијом. У том правцу пишу и многи други талијански листови, који важе као врло угледни.

Руско-јапански рат.

Ко би хтео да из најновијих вести иоле стварније створи себи појам о стању на бојишту, нарочито код Љаојанга, тај би се латио узалудна посла, јер су толико разнолике, несагласне, да им не можеш знати, што но веле, ни крсна имена. По једнима, пљускови су тако страшни, да је цело бојиште преплављено, а море вода да односе коња, коњаника, пешака и товаре. Кретање војске, да је дакле потпуно немогуће. По другим вестима, пљускови су јаки, али се брзо суше, и рачуна се, да су то последње кише. По трећим је толико суво, да се војске живо крећу. Како је коме ишло у рачун, тако јавља.

Најновије вести са бојишта међутим хоће да потврде, да се Куропаткин доиста повлачи Мукдену и да ће код њега доћи до борбе. И знају, да је Куроки стигао већ између Љаојанга и Мукдена и да му је Ноћу послао појачања. Но све су те вести енглеског и јапанског порекла.

Око Порт-Артура Јапанци непрестано воде очајну борбу, но судећи по свему, са никаквим стварнијим успесима, а поред ужасних жртава. О поразима њиховим прошле недеље, још се увек пише и износе огромне жртве њихове.

Општа пажња највише је обраћена на догађаје у Шангхају. Тамо су упловиле руске убојне лађе „Ашколд“ и „Громобој“. Кинески Таотај, дао је био термин заповедницима тих бродова, до јуче, да их или разоружају или исплове из пристаништа. Пред пристаниште су међутим доплували и многи јапански бродови. Заповедници тих руских бродова одговорили су међутим Таотају, да о одласку или разоружању својих лађа не могу ништа одговорити, јер је такав захтев непаметан и вређа права Русије као ратујуће странке.

Питање то изнесено је било пред шангхајско конзуларно тело, ово је у понедељак већало цело пре подне и разишло се без икаква закључка. Кинеско спољне звање међу тим продужило је термин, да се руски бродови могу до вторника у подне бавити у пристаништу. А адмирал амерички понудио је Русима да их са својим бродом испрати три морске миље далеко од пристаништа. Како се амерички убојни брод у исто скоро време био појавио у Шангхају, кад су се указали и јапански убојни бродови, то је чивутска штампа одмах била разнела да ће се Америка умешати. Међутим из Шангхаја јављају, како је тамошњи амерички конзул добио императиван налог, да се неда ни под којим условом увући у рат, већ да само учини сходне мере за заштиту живота и имања америчких поданика. Из Шангхаја даље још јављају, како је конзуларно тело тамошње у седници својој од после подне, решило, да се питање о „Ашколду“ и „Гробоју“ упути кинеској влади. Репаратуре на „Ашколду“ зауставиће се после 48 сати. Са нестрпљењем се сада очекује, шта ће се у Пекингу решити у том питању. По другим вестима конзули су пре седнице тражили, да се руски и јапански конзул, као заинтересоване странке, уклоне из седнице. Јапански је конзул међутим одлучно протестовао прво против тога, да се решавају интереси јапански без да се он саслуша у телу, коме сам припада, и да то тело утиче на права ратујућих странака. Конзули су се тада обратили својим владама за упутства.

Најновије вести су ово:

Борба око Порт-Артура.

Сви извештаји са бојног поља јављају, да рика топова око Порт Артура, не престаје. Јапанци не прекидају очајну борбу. Лондонски извештаји говоре о ужасном стању, које влада у Порт-Артуру. „Матин“ јавља, да су Јапанци заузели Шаотешан, а руски бродови, да су у уторак на ноћ испловили из пристаништа и да ће покушати још једном да се пробију. Но све су ове вести из приватна извора. Сигурно је само толико, да се око Порт-Артура воде доиста крваве борбе. Једна вест из Чифуа јавља, да су Јапанци у очи уторника свом снагом бомбардовали Порт-Артур, но да су руски топови ућуткали јапанске батерије. Јапанска флота да је отпловила на пучину морску.

Лидит граната.

Из Берлина јављају, како се утврдило да Јапанци у борби код Порт-Артура употребљују т. зв. лидит гранате. То се утврдило при прегледању рушевина у пристаништу и граду.

ДОПИСИ.

Ст. Пазова (на Преображење). — У цењ. листу „Застави“, број 168., изашао је један кратак допис из Старе-Пазове, где се исти дописник радује, што наш досадањи управитељ кр. кот. области г. Никола Жажинац одлази, те му довикује: „Сретан пут“ у неповрат.

Нами Пазовчанима, као и свима пријатељима народним из нашега котара је јако жао, што нам одлази г. Жажинац, а зашто? Зато, што нити смо имали а тешко да ће мо имати такова човека и управитеља, који је увек хтео сваког човека, па био он ма којег сталежа и вероисповести, а нарочито наше сељаке, да благим и лепим начином поучи и упути шта треба и како да ради и како мора бити по закону.

Имали смо ми на жалост и Срба предстојника и управитеља, па када је дошао наш ратар, да се жали и моли штогод, они су т. ј. некоји, чим је ратар промолио нос кроз врата, на њега се развикао: „Шта ћеш?“, да сиромашни ратар није знао ни шта је хтео, те га онда још нагрди, да је магарац, те да не зна ни шта хоће.

Али овај чово је сваког поздравио и лепо га саслушао од речи до речи, па га онда упутио лепим речима, шта треба и шта мора чинити, а то је тек нашем јадном народу било од велике користи, да га не могу можда мањи чиновници гулити, како хоће. А то ће морати признати и само г. дописник, ако је пријатељ истине и нашег народа.

Не стоји, да је Никола Петровић туторисао управитељу Жажинцу, а није му ни нужно чије било туторисање.

Ми који са народом живимо, те њему као и себи добра желимо, изјављујемо, да нам је јако у истину жао, што одлази из нашег котара г. управитељ Жажинац и да се нисмо имали тужити на њега.

Вести из места и са стране.

† Пера Марковић.

У јучерањем броју »Заставе« јавили смо да смо при закључку листа добили вест, да се утопио професор овдашње српске велике гимназије Пера Марковић. У оној краткој белешци нагласили смо и то, да је због свога напредног духа имао и непријатеља. На жалост морамо приметити, да га управитељ гимназије доиста није трпео због тога и сваком згодном приликом покушао да му то и покаже. Истина је на жалост и то, да покојник у патронату гимназијском није нашао никад заштите, које је требао да нађе. Како је проф. Марковић положио професорски испит у Загребу, то је јако гоњен због »нострификирања« своје професорске дипломе. Рекли смо да је покојник био зрео и вредан врло и на перу, и радови његови свугде су стицали признања. С тога су га другови световали да напусти Нови Сад, да тражи упражњено место на српској карловачкој гимназији, где ће погледом на његов професорски и књижевни рад без сумње бити и изабран. Но покојник је то одбио са речима, да то неће никад учинити, јер како би изгледао његов професорски углед, кад би неко добацио, да није могао као професор да нострификира на мађарском сведоџбу, па је побегао на други завод. Ово најбоље сведочи, колико је покојник био савестан, марљив и амбициозан. У последње време радио је неуморно по 14 сати дневно; многе књиге вредно избележене и многе забелешке његове најбоље сведоче како се савесно спремао за тај испит. То је без сумње и ум му потресло и пореметило. Споменули смо већ у прошлом броју, да је оставио за собом многе радове за Летопис и др. а и забелешке о реформама у Матици Српској. Његови пријатељи, који су те радове узели без сумње ће их и штампати. И опет велимо, штета за овог вредног, способног и савесног младог човека да је тако прошао и лака му била црна земља!

Барон Банфи и Вараждинци.

У вараждинском градском заступству, предложио је др. Магдић адвокат и уредник листа „Наше правице“, да се барону Банфију одузме почасно грађанство, јер је у својим најновијим говорима увредио народносно чувство хрватског народа. Тај предлог није примљен тако, али је градско заступство примило већином гласова предлог, по коме се изјављује негодовање барону Банфију. (Барон Банфи је постао почасним грађанином услед тога, што је као председник министарства имао у свом програму сједињење Далмације земљама круне св. Стевана).

Крштење руског наследника.

Заступници свију европских дворова већ су отпутовали у Русију, да буду при крштењу руског наследника престола. И ред, којим ће се извршити крштење, већ је утврђен. Као својта и кумови биће на крштењу: Марија Федоровна, удова царица, цар Виљем, краљ Едвард, дански краљ Кристијан, хесенски војвода, енглеска кнегиња Викторија, велики кнез Алексије Александровић, велики кнез Михајило Николајевић и велика кнегиња Александра Јозефина. Новорођенче ће носити на крштење кнегиња Галицин, царичина главна коморкиња. За време крштења цар ће сам на својим рукама држати дете и после изјаве свештеникове, да је царевић примљен у веру, положиће цар на јастуче царевићево знак ордена Св. Андрије, који осим ордена Св. Владимира и Св. Ђурђа, садржи у себи сва друга одличја.

Молепствије за руско оружје.

Стари католички владика ђаковачки, J. J. Штросмајер, одслужио је претпрошле недеље у ђаковачкој цркви молепствије за успех руског оружја, а тако исто и за новорођеног руског престолонаследника. — Не знамо како је он смео, а владике Мирон и

Лукијан нису. Биће, да Штросмајер боље разуме свој позив и боље схваћа свој положај него њих двојица.

Последице суше.

Из Темишвара јављају, како је тамо већ од неколико недеља суша, те се отуда бојати, да ће наступити и разне болештине. У појединим деловима вароши, бунари су сасвим усахнули. Тек прекјуче је било нешто кише у вароши и по околини.

Потонуле лађе на Дунаву.

Недалеко од Сасхалом-Бате, догодила се прекјуче после подне на Дунаву велика несрећа. Један пароброд је вукао за собом две лађе. Кад ал' око четири сахата дигне се велик холуј и дунавски таласи стадоше силно љуљати натоварене лађе. Капетан пароброда и крманош употребили су сву своју снагу, да лађе одрже на површини. Али све њихово усиљавање беше узалуд. Након велике борбе од четврт часа, обе лађе потонуше.

Из страха од аришта у смрт.

Из Темишвара јављају за овај жалосни случај. Каплара 39. пешадијског пука, Шандора Киша, ухватише прекјуче у крађи и затим га хтедоше отерати у гарнизонски апс. И каплара одведоше у инспекцијону собу, где је имао да чека неко време. Кад ал у тај мах његов пук је полазио на вежбу уз свирање своје бавде. А подофисири у инспекцијоној соби, кад чуше банду, похиташе на прозор, да виде, како пук машира. А Шандор Киш, међутим, како је остао био сасвим без надзора, брзо зграби с дувара напуњену пушку и убије се. Кугла је размрскала главу несрећног војника.

Чеси и упоредни словенски разреди на немачким учитељским школама.

Управа чешке странке у Тропавском округу, упутила је окружницу на народ и општинска старешинства чешка, у којој их моли, да не дођу на народни збор немачки у Тропави и да се уздрже од буњења против Немаца. Јер 8.—21. авг. биће у Тропави словенски збор, на којем ће се донети одлука у корист наредбе за оснивање паралелних разреда за Словене и изрећи ће се поверење и хвала грофу Тунуу, на његову држању у овој ствари.

Међународна уметничка изложба у Мљетцима.

Шеста међународна уметничка изложба у Мљетцима, биће отворена 22. априла 1905., а приређује је варошка муниципија. Биће три оделења. У првом ће бити дела само талијанских уметника, друго оделење је одређено за иностранце искључиво и треће за међународну изложбу. Предмети за изложбу треба да се пошљу до 10. марта 1905. на адресу „Palais de l' Esposition.“ Изложба ће бити отворена до 31. окт. 1905. г.

Социјална демократија у Немачкој.

По социјалистичком листу „Форверцу“ ради на социјалистичким листовима у Немачкој 1805 особа е урдакцијама, а 1476 особа на техничком делу тих листова. „Форверц“ је имао прихода од претплате од 1. јулија 1903. до 30. јунија 1904. г. 735.910·40, а од огласа 237.645·10 марака. Целокупан приход износи 977.695 30 марака. Целокупан издатак износи: 887.198·40, те према томе чиста добит 90.496·90 марака. Целокупна социјално-демократска штампа излази у 600.000 примерака. Велика је чиста добит и шаљивог социјално-демократског листа „Дер варе Јакоб,“ која износи 26.584 марака.

Против напојнице.

Француски келнери дигли су се против напојнице. И у Паризу је био велики збор келнера, где се тражило, да келнерима плате 180 круна месечно да раде 12 сахати, подразумевајући ту и часове кад се једе, седмично по један дан одмора и да се плати по сваком прекобројном сахату 75 потура у име посебне награде.

Баш се љуте.

Општинско веће у Тропави баш се озбиљно љути на аустријску владу, што је ова наредила, да се уведу упоредни разреди за Словене на немачким учитељским школама. И у тој својој љутини одлучило је општинско веће, и у тој одлуци одриче сваку приврженост и оданост (лојалитет) аустријској влади све дотле, докле ова не повуче ту своју наредбу о упоредним разредима. Међу тим, да се одлука та не тумачи, као да је веће и против владара, послата је данас, у четвртак, изјава оданости владару на царску писарницу у Беч. — Слично је одлучено и на немачком народном збор у Флоридсдорфу. А у Целу (Тиролска) био је такође велики збор, на којем су хришћанске социјалисте водиле главну реч и изјавиле, да су готове увек водити борбу за оправдане жеље Немаца, али унапред изјављују, да не ће пристати ни одобрити никакву опструкцију у парламенту гледе ово питање. Јер је Керберово министарство у приликама, што постоје, још увек најбоље за Немце и да не треба веровати, да би променом дошла на чело влада, која би била боља по Немце.

Извађени топови из мора.

Рибари на отоку Вису (Lissa) у Далмацији молили су аустријску владу, да претражи залив Смокова, на чијем дну леже топови француске фрегате „Фаворита“, која је год. 1811. бачена у ваздух. Топови су сметали рибарима, јер су се рибарске мреже о њих качиле и кидале. Ових дана налазила се око Виса ратна морарица и њен заповедник нареди, да их оклопњача „Монарх“ покуша извадити из мора са морског дна из дубљине од 30 метара. Након 15 сати тешког рада пошло је за руком гњурцима да изваде два топа. Доцније ће се покушати и с осталим топовима. „Фаворита“ је пропала 12. марта 1811., у бој између франц.-талијанске и енглеске флоте. Француском заповеднику однело топовско ђуле обе ноге. На „Фаворити“ је букнула ватра, а кад је заповедник брода видио, да његовој лађи нема спаса, кренуо је у залив Смокова, и запалио барутану. Лађа је одлетила у ваздух а и сви морнари са заповедником.

Америка као освајач мора.

Познати један енглески стручњак, изјавио је ових дана у једном своме говору, да компаративна снага енглеске флоте према снази флоте других земаља иде у натраг. За десет година пређи ће господарство над морима с Енглеске на Уједињене Државе. А до тог закључка дошао је поменути стручњак отуда, што Уједињене Државе имају сад већ више активних бродова на морским линијама него што је сграђено за енглеску флоту. При том су Уједињене Државе гледе средства за развијање флоте много богатије од Енглеске. Али ако се узму у обзир средства Енглеске заједно с њеним насеобинама, онда је њена област надмоћнија од Уједињених Држава, а то је главни услов, да она буде реформатор тарифе. И по мишљењу стручњакову комерцијални савез Енглеске с насеобинама, па извршио се тај савез по плану Чемберленову или не, учинио би, да Енглеска дође до средстава, којима би могла да одржи своју надмоћ и своје господарство на морима.

Зашто не једемо зарезнике.

О томе пише француски „Мали Журнал“: Има зарезника (буба), које су врло здраво и хранљиво јело, кад се како треба зготове. Многи учењаци су то већ потврдили. Али то све није могло да нам сузбије наше предрасуде. Говоре, како је чувени звездар, Lalaude, сваки пут пред ручак отишао у врт, те тамо накупио читаву гомилу гусеница, па их појео, да добије вољу на јело. И тај звездар прича, да паук прија после једења ора, а друге неке гусенице после бадема. А многи урођеници у Јужној Америки, једу у сласт извесну врсту гусеница са бамбусове коре. Конгрес у Паризу од 1887. г. прогласио је кокицу (бубу) за особиту посластицу, особито док је буба млада. Само је треба добро зготовити. Поменути лист доноси даље и рецепт за зготовљавање чорбе од кокице, печене на масти или путеру мраве. А неки Енглез је саставио овакву „шпајскарту“: чорба од кокица, црвени мрави са зејтином-сирћетом, попац на масти, скакавци у клеку, колачи од пчелине чауре, гусенице у меду. — Па, добар им апетит желимо, свима тим мудрословцима.

Мушко и женско при писању.

Човек је створење гвоздених навика, а жена се прилагођава приликама. Кад човек пише, морају перо, мастило и артија да буду „овакви или онакви“, а жена реже оловку маказама, меће ма какво парче артије на какву стару књигу, љуља се на столици и периодично грискајући усне, меће своје мисли на артију. Не буни је, што деца гласно уче таблицу множења и што је запиткују за ове ил' оне домаће послове. Човек грди и псује, ако је мастило густо и упијач није при руци. Она дува, да се мастило осуши, маше артијом по ваздуху или је држи над запаљеном лампом, догод не пожути. Човек без даљег премишљања баци писмо у поштанско сандуче, а жена још једном прегледа адресу и куверту. Човечје писмо свршује с потписом, а женино с постскриптумом.

Кратке вести.

— Чеси у Шлезији, држали су у прошлу недељу у Тропави свој збор, који је врло мирно прошао и ако су Немци покушавали да изазову нереде.

— Није истина, да је умр'о убијца Плевеов Он је на путу потпуна оздрављења.

Брзојави „Застави“.

Стигли 11. августа.

Руско-јапански рат.

Петроград. Арсенал и друге фабрике журе се у спремању за зимски рат, а спрема се и зимско одело за војску.

Шангхај Кинеска влада позвала је руске убојне лађе да оставе пристаниште или да се разоружају, јер ће иначе Јапан морати спречити ту повреду међународног права.

Токијо Ратни брод „Севастопољ“ испловио је у уторак из Порт-Артура. Наишао је на мину. Брод се јако навалио и одвучен је у Порт Артур.

Царски манифест.

Петроград. Цар је издао манифест о помиловању. Телесна казна, која је постојала за сељаке и војнике, укинута. Сви заостатци од царске порезе опроштени. Многе казне за преступе укинуте. Политичким кривцима опроштен такође велики део казне. Обећава цар да ће се постарати, да се бесплатно образују деца оних војника, који су пали у рату с Јапаном.

Спремање за атентат у Цариграду?

Цариград. Ухваћен је и затворен један човек и код њега су нађени тачни планови, по којима би разрушио железничку станицу у цариградском предграђу Једикуле.

Трговина

БУДИМПЕШТА, 23. августа 1904. г. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 56.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 10·90—11·25 — бачка 76—78 кила 10·90—11·15 банатска 75—79 кила 10·70—10·95; сремска 74—78 кила 10·55—10·85 на 3 месеца унапред. Нова раж 8·——8·20—. Јечам нова 7·——7·60. — Зоб (овас) 7·10——7·75. Стари кукуруз 7·70——7·85——; нови паритет Будимпешта без гаранције ——·—; за Штајнбрух —— де —— — Ситна проја ——. — Банатска репица 10·50—11·—, ab штације ——·— — Купусара 11·50—12·— — Лапено семе —·——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна детелина —·——; црвена —·——.

Термини по закључку берзе у $^1/_2$5 сати после подне

Пшеница за април 11·06. — — за октобар 1905. 10·86—·— Раж за октобар 8·34—·—. Зоб за октобар 7·30—— Кукуруз за мај 1905. 7·55—·—, за август 7·55—·—, за септембар 12·—·—. Репица (Купусара) за август 12·—

Правац (тенденција): Ефективна пшеница 10—15 пот. јефтинија, раж 5 пот. кукуруз 5 пот. јефтинији.

Примедба: Данас продато: Потиске пшенице 9009 82 кг. теш. á К 11.25. 2000 q исте 82 кг. á К 11.22$^1/_2$. Тур. Бечејске 4000 q 78 кг. á К 11.05. Бачке 3000 q 77^3 кг. á К 10.90. 3000 q исте 76^5 кг. á К 11.— Ст. Бечејске 3600 q 77 кг. á К 11.17$^1/_2$ све на три мес 5100 q Смедеревске 78^5 кг, теш. á К 10.70. Румунске 3000 q 80 кг. á К 11.25. 6000 q исте 79 кг. теш. á К 10.82$^1/_2$ све на три месеца царињено.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке, IV. Váczi-utcza 34.

Стечај.

Расписује се стечај на једно упражњено учитељско место на српској вероисповедној мешовитој школи у Иванди.

Редовна је учитељска плата 800 круна (осам стотина круна) у име пофторне школе 80 круна т. је. осамдесет круна у име первоћства 50 круна, паушал 10 круна, слободан стан са две собе, кујном, шпајзом, шталом и баштом до 800□°, два фата дрва или 80 круна у име огрева; од укопа, где позван буде, 1 круна.

Дужности су учитељу прописане школском уредбом од 1872., осим тога дужан је учитељ у цркви појати и школску децу у појању обучавати.

Рок стечају траје до 22. августа по старом календару, када ће се и избор обавити.

Из седнице школског одбора у Иванди држан 8. августа 1904. године.

Алимпије Перинац,
школ. управитељ.

801 1—1

Деда-Мартинова исповест.

Прича М. Потапенко.

(Наставак) 3)

„Шта то значи, деда!? „Волети кога од срца?“ Е ви'ш то ти значи: за чељаде које волеш, полетети и у ватру и у воду, па и живот свој положити за њ'. Па се човеку чини да без њега ни месец не сија, нит' да звезде трепере, нит' да сунце јарко греје. — Обоје смо били млади. Мени ако је било нешто преко двадесет, а она није била ни пуних двајест година стара.. А ми смо се пазили, не да би од јуче, или од месец дана, али наравски све у потаји... Јер, да је за то Марфа Аврамовна била дознала, на мах би дала била Параскеви перчин одсећи, а мене би вргла у регруте... Она је била паствена жена, Бог јој простио, јер — ми јој нећемо судити... Судиће судија и нама исто тако, као и њој...

„А ја рекох тадај Параскеви: Чујеш Параска! Ето ујутру измиче крају пост, ми би морали помишљати на своју будућност.. Параска ме загрли! „Мили мој Мартине! Боље да о том и не мислиш! Јуче је Јока, кључарица, чула баш од саме госпође, да ми је она судбином уперила“. „Како је уперила?“ „Она је сперила“ рече Параска и бризну у плач и дркташе к'о јасика. „Она је сперила!“ каже, чим прође пост, мораће се Параскева удати за кочијаша Трофима. Он је здрав дечко, а и она је здрава; из тога ће се изметнути добра пасмина... јес' чуо? Друкчије ће, каже, Трофим правити још глупости и задиркивати у све цуре редом по двору, а и Параскева ће се напокон а пре а после у кога загледати — у томе не може човек доста напавити! Па удри плачи, те плачи... А кад сам то чуо, само шкри'нух зубима! Тад сам био тако бесан па опет жалостан, кад ми је то казала... Она ето хоће да ми отме моју девојку?! Јес' ја, како би то могло бити? Па хоће да је даде, па још коме?! Трофиму! А што је Трофим? Пијаница и пусти бојџија! Он ће је умлатити на мртво, он ће кожу с ње дерати, кињити је и недати јој никад мира... Тад сам се препустио својој срџби, али тад почех и сновати тамо не'кав план. Жуч ми се била пролила. А и нехотице се прелије човјку жуч, драго унуче, кад човек зна да не може ништа сам учинити, што би хтео, а да воља другог човека не одлучује о свему, па ма ти био рад шта му драго. Ја и Параска закључисмо, сјутра, чим се Марфа Аврамовна врати кући из цркве, да одемо к њој, да јој к ногама њеним на кољена панемо, док год јој се не смекша камено срце. Ми смо к'о мислили — на таки један благдан, где и анђели на небесима поју, да би се и најпаственије људско срце морало смекшати.. Тако смо ми мислили“. Деда зашути и зарони се дубоко замишљен у успомене. Василько нестрпљиво чупкаше за опаклију. „Даље, деда, даље!“ рече.

Деда почне опет даље причати: „Тако и учинисмо. Освану и сјутрашњи дан. Параска и ја чекасмо док се не довезе Марфа Аврамовна натраг кући из цркве са службе. Ми почекасмо некоји трен. Дође попа с крстом а за њим и црквењак, појали су: „Дѣва днесъ“, па онда честиташе, а за тим одоше у сељачке кућице да скупљају бир. Сад ми јурнемо унутра к њој. Параска и ја, кажем, јурнем у трапезарију, ту ти је била трпеза пренатрпана с јестојскама свакојаке веле: печеница па слан'на, па колачи, па кобасице и друго што-шта — а одкуд у нас толика смелост, то још ни данас не могу вазумети. Ја ти кажем, она беше дивља звер, а не жена, и била би вољна без икаква обзира човека у пропаст стровалити, учинити га несретна док је жив животом, а она је тако с многим урадила! Ми јурнемо унутра пак њој пред ноге, па се ничице колико смо год дуги, тако рекуђ' у прах пред њом испружимо! „Шта то сад значи? Како сте се усудили? Ко вас је упустио унутра?“ Али нас двоје шутесмо к'о заливени, к'о да смо занемили, па чисто и не осећасмо више да имамо језик. Напокон дођосмо к себи те стадосмо говорити: „Матушка, кажемо ми, драга, добра господа рице, не турајте две крштене душе на једанпут у несрећу, не дајте Параскеве за Трофима, — он ће је унесрећити, он ће је смакнути. „Ми се, милостивна госпођо, пазимо већ дуже времена; па смо чекали само Божића, па да вам, драга и милостива госпођо, панемо пред ноге и да вас замолимо за дозволу...“ — „Ах, Боже мој“, настави деда уз дубок уздисај иза кратког ћутања. „Јес валај, то је тако било, управ тако. Данас се томе не верује, али је тако било!.. Управ тако, Василько!“ Василько промоли своју главу из опаклије и баци немиран поглед на свог деду. Очи су му рек' би говориле: Је л' то доиста већ све? „П'онда?“ У паметном сјајном оку његову оглед'о се страх, да ће деда можда у својој причи престати код те тачке. „А што се онда догодило, деда?“ запита он напокон. „Онда се је догодило нешто одвратно!“ одговори деда намрштено.

(Наставиће се.)

Позив.

Г. г. чланови управног одбора друштва »Рада« позивају се у седницу, која ће се одржати у недељу 15. (28.) августа о. г. у 11½ часова до подне у канцеларији потписаног председника.

Дневни ред:

1.) Извештај председников.
2.) Предлог уредништва »Заставе«.
3.) Остали редовни послови.

У Руми дне 9. (22.) августа 1904. године.

Председник управног одбора:

Др. Жарко Миладиновић.

Изјаве саучешћа

поводом смрти „Змајеве“.

(Наставак)

Карловци. (Дру Станојевићу). Гимнастичко друштво српски Соко у Карлоцима. Карловци, 3. (16.) јунија 1904. Господине доктоpе, част ми је јавити вам, да ће српски Соко у Карловцима на погребу Змајеву бити заступан посебном депутацијом од 10 чланова. Уредништво „Омладинског Гласника“ заступаће потписани одговорни уредник. С одличним поштовањем Никола Максимовић, тајник српског Сокола, одговорни уредник „Омладинског Гласника“.

Карловци. (Дру Станојевићу.) Велеучени господине докторе! Као председнику одбора за погреб нашег великог песника Змаја Јована Јовановића јављам вам да ми је „Србобран“ и „Српско Коло“ поверило, да их у тој по вас српски народ тужној прилици заступам и да на спроводу говорим. Извешћујући вас о том, молим славни одбор, да би изволео у свом распореду одредити и установити место тог говора. Изволите, велеучени господине, примити израз мог особитог штовања. Карловци 2. (15.) јунија 1904. Проф. Мил. Будисављевић.

Кањ. („Застава“). Данас огласисмо у цркви смрт неумрлога српског највећег песника чика Јову Змаја. Уједно наређено за време погреба звонити.

Вел. Кикинда. (Корнелу Јовановићу). Поштовани чика-Корнеле! Овим Вас умољавам да ми опростите, што не могах са Вами се састати приликом мог повратка са чика-Јовиног укопа. Ја сам Вас тражио али Вас не нађох, а међутим неодложно морао сам одпутовати. Знам како Вам мора сада тешко бити, јер Ви изгубисте најмилије... Али молите се милостивом Творцу и у молитви тражите утехе, — где ћете је заиста и наћи. Примите израз мог дубоког поштовања са поздравом Урош Чавић.

Лок. (Корнелу Јовановићу.) Приликом смрти љубљеног нам Чика-Јове Змаја учествујемо са болом у души. Молимо се вишњем творцу неба и земље за рајско насеље његове племените и невине душе. Подједним јављамо да је смрт миљеника нам дугим звоњењем оглашена и да се црна застава до погреба на црк. кули тужно лепршала. У име шк. омладине Дрогољуб Вијатовић срп. нар. учитељ.

Крагујевац. („Матици Српској.“) Молим да примите моје најдубље саучешће у недокнадимом губитку, који вас и васколико Српство задеси смрћу највећег српског песника, а вашег члана чика Змај Јову Сима Роксандић акад, вајар.

Кленак. („Застава.“) Пред престољем светог Саве поуздањем ти нас храни! Свој бесмртни завет српски испуниће малишани! Слава ти чика-Јово! Кленачка Српчад.

Кленак. („Застава“). Тек што се винуо Змаје, пита га светитељ Сава. Како је Србину сине? Ведри ли се погубни мрак? Јесте будни царују дани, но ипак није ми страва, за судбину патника дива јер поста радиша. Јунак Анђелу хранитељу србинске овести, бесмртном чика Јови, слава до века! Сеоска касина у Кленку.

Књижевни прикази.

Изашао је 8-ми број „Илустрованога Гласника“ са овим сликама: 1.) Принцеза Јелена Карађорђевићева. 2.) и 3.) Са српског Косова. 4.) Како изгледају стара српска писма. 5.) Мост на Лабу код Лужана. 6.) Куропаткин. 7.) Карловачки патријарашки двор. 8.) Ђенерал Мишченко. 9.) Вел. кнез Кирил. 10.) Ђенерал Стесељ, бранилац Порт Артура. 11.) Народни дом у Карловцима. 12.) Како се брани Порт Артур топовима. 13.) Нови иконостас у манастиру Грегетегу 14.) Јапанци непрестано славе победу. 15.) „Новик“ против јапанских лађа. 16.) М. Кубатова. „Гласник“ стоји на четврт године 2½ круне. По један број шаље се бесплатно на углед. У наредноме броју почиње излазити чувени чешки роман Божене Њемцове „Бабичка“.

Књижевна објава.

Јављам преч. српском свештенству, да је изишла из штампе I. књига **„Проповеди и ексхорти“** на сва недељна јеванђеља са диспозицијама на главније мисли сваког јеванђеља. У књизи је 29 проповеди и 111 диспозиција. По тим диспозицијама, може свако лако саставити сам проповед, на коју тему хоће, јер сам свакој диспозицији дао све главне мисли дотичне теме и на крају 5—10 згодних цитата из св. Писма, који се могу у проповеди употребити. Књига је удешена и за школске потребе и за парохијско свештенство.

Цена је књизи 3 круне и 50 потура, са поштарином 30 потура више.

У Осеку (Славонија).

свешт. Александар Живановић,
793 2—3 кр. професор.

НОВА КЊИГА.

Изашла је из штампе

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА.

СВЕСКА I.

ГОВОР

Дра Николе Ђурђевића

НА ВЕЛИКОМ ЗБОРУ

СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

У ОКУЧАНИМА

20. септембра 1903. године.

Издаје „Рад“ деоничарско друштво за издавање српских књига и новина у Руми

Цена је 20 пот. (Са поштарином **23 пот.**)

Књижарима и растуривачима уобичајени рабат од 33⅓ %, али они плаћају поштарину.

Поручбине отправља главни поверник друштва „Рада“.

КОСТА ЛЕРА
у Новом Саду.

Тражим за моју гостионицу

ПИПНИЧАРА или ЗАКУПНИКА;

прво му је нужно кауцију до 1000 круна имати, уједно месарењу вичан бити те говорити српски, немачки и мађарски.

Понуде ваља слати:

ЂУРИ ЋУРЂЕВИЋУ,
трговина миродија, кратке и мешовите робе.
798 1—3 ЧЕПИН (Славонија).

ПАМУКА И МЕШОВИТЕ РОБЕ ТРГОВИНА

ДАШЕ ГРУЈИЋА

У СОМБОРУ

800 1—3

потребује истој струци вична млађа спомоћника који осим српског још мађарски и немачки говори има првенство.

Ступање по међусобном договору.

Годишњи господјински вашар
У ИРИГУ

обдржаваће се 26., 27. и 28. августа о. г. п. р. Догон свиња и сваковрсне марве дозвољен.

795 2—3 ЗАКУПНИК,

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Павла М. Бугарског
У БАЧ-СЕНТОМАШУ

потребује два помоћника и два шегрта. 783 3—3

ЗА МОЈУ НОВООТВОРЕНУ
ШПЕЦЕРАЈСКЕ РОБЕ ТРГОВИНУ
У ЗЕМУНУ

потребујем једног млађег помоћника, који може одмах у радњу ступити.

782 2—3 Јаша Бабић.

КЊИЖАРА
Живана Пенића
У ПАНЧЕВУ

треба млађег помоћника који може одмах ступити. 789 2—2

НАТЈЕЧАЈ.

Потписана општина, тражи учитеља, на овдашњој српско-православној основној школи.

Плата је учитељу годишња 1200 круна слободан стан у школској згради и зимни огрјев и ако буде изабран за перовођу, добива посебну награду. Учитељу је дужност да поред школске наставе, која је за српске основне школе прописана у III. и IV. разреду, учи и црквеном појању и обвезан је, да при сваком богослужењу у цркви, пјева и да у споразуму са општином приређује светосавску бесједу.

Ко ово мјесто добити жели, нек се потписаној општини понуди, најдаље до 15 августа 1904. по ст. кал. са молбом да је Србин православне вјере, школском свједоџбом, да је оспособљен за учитеља, свједоџбу надлежне политичке власти и свједоџбу о можебитном службовању на српским основним школама и лијечничку сјведоџбу.

Травник, мјесеца августа 1904.

794 2—2 Срп. прав. црк. школска општина.

Дражбени оглас.

На основу закључка црквене скупштине и одобрења епархијске управе, расписује се дражба на мањак, за оправку св. цркве самошке, која ће се 17. августа 1904. у 9 сати пре подне држати.

Прорачун је:

1. Зидарски посао с материјалом —	2935·56
2. Патосање св. цркве шестоугломном цигљом I. врсте с додатком другог материјала — — — —	816·—
3. Каменорезачки посао — — —	78·—
4. Столарски посао с материјалом по дузимача — — — — —	283·36
5. Бојадисарски (молерски) посао с материјалом — — — —	901·74
Укупна свота —	5014.65

Дражбовати може свако, ко 10% пишмантлука положи, што ће се подузетнику, и даље као јамчевина задржати.

Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

За зготовљен план и прорачун има подузетник црквеној општини $1^1/_2$% од утврђене своте при лицитацији предати.

Прорачун може се сваки дан код потписаног председништва видети.

У Самошу 9. августа 1904.

Тоша Предић перовођа. Марко Топалов председник.

797 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА
У МЕЛЕНЦИ

потребује два помоћника, који морају бити добри продавци и солидног владања. Првенство за оне, који стално место желе имати и добру плату. 786 2—3

Старији помоћник

модно мануфактурне струке, који је дуже времена на једном месту сервирао и који говори српски, немачки и мађарски, може добити место. Оферте треба уз ознаку плате и кад може у радњу ступити, упутити на

787 2—2 **Franz Rückstädter**
Nemet Palanka.

На сваком листу водени знак.

Прави египатски папирни омотци за цигаретле [Hülsen] јесте

AIDA

а које су свуда и познате за најбоље за здравље посве нешкодљиве.

790 1—40

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Светски експорт.

Добија се у главним и спец. трафикама.

АМЕРИКА

Из ХАВРА полази сваке суботе.
ПУТНЕ КАРТЕ
кроз француску пругу.

Добро и брзо одпремање. — Изврсна опскрба са вином и ликером.

Ближа извешћа даје бадава и франко

Französische Linie 778 1—11
Wien, IV. Weyringergasse 8.

ДРВА
ЗА ГОРИВО

до 1500 куб. метара меких (тополових, јагњедових, врбових) и 1800 куб. метара тврдих (растових и брестових) има за продају на обали дунавској — Аустро-Угарска.

Обратити се

ПАЛИЛУЈСКОЈ ЗАДРУЗИ
Београд.

749 4—5

ЗНАТНО СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ! ● ЗНАТНО СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ!

Трговина намештаја

Филијала **БОЖИЋ И МЕЦИНГ** Нови Сад

Због превеликог производа наше Осечке творнице кућевног намештаја у стању смо од данас са знатно сниженим ценама нашу припознату солидну и богато израђену робу као спаваће собе, ручаонице, салоне и т. д. и т. д. давати са знатно сниженим ценама, те најучтивије умољавамо врло поштовану публику како из места тако и са стране да овом приликом изволи нашу радњу што боље посетити.

За солидну и брзу послугу јамчимо.

1079 30—52 С поштовањем **Божић и Мецинг.**

Дунавска улица бр. 36. у г. Пајевића кући.

ОПОМЕНА!

1050 51—

Законом дозвољена и у трговини допуштен је само мој балсам једини са овом зеленом заштитном марком „поне“ (калуђерице). Поруке и препродају од других законом недозвољених балсама судски прогоњујем.

Једино прави енглески **ЧУДНОВАТИ БАЛСАМ** Од санитетске власти и препоручен.

Опрема боца стоји под заштитном трговачког закона.

Искључиво једино место за произвађање и набавку јесте од власти концесионирана и од тргов. суда протоколисана фабрика балсама Апотекара **A. Thierry** у Прегради код **Rohitsch-Sauerbrunn**-а.

Овај балзам може се употребити споља и изнутра. Он: 1.) Недостижив лек против свих плућних и грудних болести, ублажује катар и умањује лучење слузи, отклања кашаљ, који иде с боловима и лечи најзастарелије такве болести. 2.) Од ванредног је утецаја против запаљења грла, промуклости, против осталих болести у грлу. 3.) Коренито уклања грознице. 4.) Ванредно лечи болести црне џигерице, у стомаку и цревима, особито грчеве у стомаку, колику и кидање у телу. 5.) Одувима болове и лечи шуљеве. 6.) Нежно поправља столицу и чисти крв, чисти бубреге, ослобађа од меланхолије и хипохондрије, поправља апетит и варење 7.) Лечи сваку зубобољу, као болове вилица, шупљину зуба и неугодан задај уста и одклања подригивање. 8. Врло добро средство против глисте, пантљикара и падавица 9.) При спољној употреби је од ванредног утецаја на ране, било нове или старе ожиљке, израстке на телу, ротлауфа, оток руку, бубуљице, ојеле делове, на опечене и смрзнуте удове, на огреботине, аушлоге итд. отклања главобољу, зујање, севање, реуму, зујање у ушима итд. о чему опширна упутства дају извешћа. 10. Особити је лек за сваку болест с поља и изнутра, лечи брзо и добро, а уз то је врло јефтин, за сваку кућу од особите вредности, те неби требало никад да фали, ако наиђе инфлуенца, за време колере и других заразних болести. Један једини покушај са овим балсамом свакога ће боље уверити, него ли сам овај оглас, да је балсам доиста лековит.

Прави и непокварен је овај балсам само тада, ако је свака бочица затворена са сребрном капслицом, у којој је утиснута моја фирма: **Adolf Thierry „Apotheke zum Schutzengel“ in Pregrada**, и где се налази упутство са том истом ознаком фирме. Зато треба тачно пазити увек на горњу фирму! *Где нема стоваришта мога балсама, треба директ поручивати и адресирати:* **An die Schutzengel Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn** Цена је плаћено за сваку поштанску станицу за 12 малих или 6 дуплих бочица 5 круна. Мање од 12 малих или 6 дуплих бочица не може се разашиљати Разашиљање бива само уз пошт. поузеће или уз предходно послату своту.

Adolf Thierry „Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.